

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ТА ДИЗАЙНУ



ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
соціальної педагогіки та психології
О.В. Пономаренко
» _____ 2017р.

**Майстерність актора театру ляльок та технологія виготовлення
театральної ляльки**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра
спеціальності 6.020201 - «Театральне мистецтво»

2017-2018 навчальний рік

Робоча програма_Майстерність актора театру ляльок та технологія виготовлення театральної ляльки для студентів напряму підготовки 6.020201 «Театральне мистецтво» «28» 08, 2017 року - 10 с.

Розробники: Соколовська Н.П., заслужений артист України, старший викладач
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри акторської майстерності та дизайну
Протокол від «29» серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри _____ (Г.В. Локарева)
(підпис) (ініціали та прізвище)

«29» серпня 2017 року

Схвалено науково-методичною радою факультету соціальної педагогіки та психології

Протокол від «29» серпня 2017 року № 1

Голова _____ (А.П. Поплавська)
(підпис) (ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів: 2,25	Галузь знань: 02 - мистецтво	Нормативна
Загальна кількість годин: 81	Напрямок підготовки: 6.020201 – «Театральне мистецтво»	Рік підготовки: 4-й
		Лекції
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: 2	Рівень вищої освіти: бакалаврський	10 год.
		Практичні
		10 год.
		Самостійна робота
		61 год.
		Вид контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Майстерність актора театру ляльок та технологія виготовлення театральної ляльки» є забезпечення особистісної готовності студентів до майбутньої професійної діяльності, дати теоретично-практичні знання з освоєння основних принципів управління та оволодіння технікою роботи з театральною лялькою, як з художнім інструментом. Освоєння технології виготовлення театральної ляльки.

Мета: викладання навчальної дисципліни «Майстерність актора театру ляльок та технологія виготовлення театральної ляльки» є забезпечення особистісної готовності студентів до майбутньої професійної діяльності, дати теоретично-практичні знання з освоєння основних принципів управління та оволодіння технікою роботи з театральною лялькою, як з художнім інструментом. Освоєння технології виготовлення театральної ляльки.

Завдання:

1. дати знання про різновид систем театральних ляльок;
2. ознайомитися з специфікою устрою сценічної площадки театру ляльок;
3. вивчити особливості майстерності актора театру ляльок;
4. ознайомитися з технологією виготовлення театральної ляльки;

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Знати:

- різновид систем театральних ляльок;
- специфіку устрою сценічного майданчика;
- особливості ляльководіння традиційних систем театральних ляльок;
- основи технології виготовлення театральної ляльки.
- сучасні тенденції розвитку театру ляльок.

Вміти:

- володіти елементами сценічної дії;
- освоїти і працювати професійно з різними видами “рукавичної” ляльки.
- користуватись категоріально-понятійним апаратом театального мистецтва.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Театр ляльок, як вид театального мистецтва.

Специфіка роботи актора лялькаря з “оживлення” предмета.

Тема 1. Специфіка устрою стаціонарних будівель та сцени театрів ляльок.

Різновиди театральних споруд. Призначення технічних засобів сцени. Освітлення та акустика сценічних майданчиків театрів ляльок. Види декорацій для оформлення вистав в театрі ляльок. Ширма в театрі ляльок. Структура та значення багатопланової ширми в театрі ляльок. Використання засобів кіно в постановці вистав театру ляльок. Планшет сцени та принципи розміщення декорацій. Застосування закулісної частини сцени. Використання карманів сцени, куліс та падуг.

Тема 2. Робота над створенням художнього образу театральної ляльки та практичним освоєнням вправ для розвитку пластики рук.

Втілення художнього образу на сцені за допомогою художнього інструменту - театральної ляльки. Освоєння психологічного вирішення ролі через пластичні дії фізичного тіла ляльки. Освоєння фізичних вправ для розвитку спритності, пластичності і виразності рук актора. Знайомство з образними вправами.

Тема 3. Ознайомлення з технологією виготовлення пап’є-маше та специфікою виготовлення креслень театральної ляльки.

Технологія виготовлення пап’є-маше. Виготовлення специфічного клею та розчину для роботи з пап’є-маше. Особливості підбору матеріальної частини для виготовлення пап’є-маше. Принцип виклеювання пап’є-маше. Робота з виготовлення гіпсової форми. Практичне виготовлення креслень театральної ляльки. Послідовність одягнення ляльки згідно вибраного образу дійової особи.

Тема 4. Практична робота з “оживлення” предмета.

Підготовка та показ простих етюдів на виконання фізичних дій з предметом. Підготовка та показ сюжетного етюд з “оживлення” предмета на основі драматургічного

матеріалу (уривки з п'єс,байки, пісні, діалоги і т.д.). Практична робота над парними етюдами.

Розділ 2. Ознайомлення та практичне освоєння “рукавичної” системи театральної ляльки.

Тема 5. Специфіка устрою і різновиди ”рукавичних “ театральних ляльок та їх механізація.

Устрій ширмової театральні ляльки та освоєння способу її керування. Вивчення принципу виготовлення ескізу театральної ляльки в масштабі. Ознайомлення з принципом дії механіки “рукавичної“ ляльки. Ознайомлення з принципом визначення необхідних фізичних дій ляльки для створення сценічного образу у виставі. Вирішення характеру поведінки ляльки, вивчення дії ляльки під час виконання ролі. Визначення основні частини необхідні для механізації ляльки. Ознайомлення з принципом дії механіки “рукавичної“ ляльки.

Тема 6. Практичне виготовлення “рукавичної” театральної ляльки.

Освоєння виготовлення викрою монтюра. Виготовлення патронки для ручок. Декорування “рукавичної” театральної ляльки згідно з вимогами вистави. Вивчення принципу виготовлення ескізу театральної ляльки в масштабі. Вирішення характеру поведінки ляльки, вивчення дії ляльки під час виконання ролі. Визначити основні необхідні частини для механізації ляльки.

Тема 7. Тренаж для роботи з ”рукавичною” театральною лялькою.

Освоєння вправ для розвитку пластики рук. Освоєння вправ з координації дій. Освоєння вправ на зняття м'язових затисків тіла, рук, обличчя.

Тема 8. Підготовка та показ концертних номерів з предметом та “рукавичною” лялькою.

Робота над етюдами з «рукавичною» лялькою. Підготовка сюжетного етюд з “рукавичною” лялькою на основі драматургічного матеріалу (уривки з п'єс,байки,пісні, діалоги і т.д.) Показ концертних номерів з предметом. Показ концертних номерів з “рукавичною” лялькою.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	Інд.	Сам.роб	
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Театр ляльок, як вид театрального мистецтва. Специфіка роботи актора лялькаря з оживлення предмета .						
Тема 1. Специфіка устрою стаціонарних будівель та сцени театрів ляльок.	7	1	-	-	-	6
Тема 2. Робота над створенням художнього образу театральної ляльки та практичним освоєнням	7	1	2	-	-	4

вправ для розвитку пластики рук.						
Тема 3. Ознайомлення з технологією виготовлення пап`є-маше та специфікою виготовлення креслень театральної ляльки.	12	1	1	-	-	10
Тема 4. Практична робота з “оживлення” предмета.	15	2	2	-	-	11
Разом за розділом 1	41	5	5	-	-	31
Розділ 2. Ознайомлення та практичне освоєння «рукавичної» системи театральної ляльки.						
Тема 5. Специфіка устрою і різновиди «рукавичних» театральних ляльок та їх механізація.	7	1	-	-	-	6
Тема 6. Практичне виготовлення «рукавичної» театральної ляльки.	11	2	1	-	-	8
Тема 7. Тренаж для роботи з «рукавичною» театральною лялькою.	11	1	2	-	-	8
Тема 8. Підготовка та показ концертних номерів з предметом та з «рукавичною» лялькою.	11	1	2	-	-	8
Разом за розділом 2	40	5	5	-	-	30
Усього годин	81	10	10	-	-	61

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Специфіка устрою стаціонарних будівель та сцени театрів ляльок.	1
2	Робота над створенням художнього образу театральної ляльки та практичним освоєнням вправ для розвитку пластики рук.	1
3	Ознайомлення з технологією виготовлення пап`є - маше та специфікою виготовлення креслень театральної ляльки.	1
4	Практична робота з “оживлення” предмета.	2
5	Специфіка устрою і різновиди «рукавичних» театральних ляльок та їх механізація	1
6	Практичне виготовлення «рукавичної» театральної ляльки.	2

7	Тренаж для роботи з «рукавичною» лялькою.	1
8	Підготовка та показ концертних номерів з предметом та «рукавичною» лялькою.	1
	Разом	10

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Специфіка устрою стаціонарних будівель та сцени театрів ляльок.	
2	Робота над створенням художнього образу театральної ляльки та практичним освоєнням вправ для розвитку пластики рук.	2
3	Ознайомлення з технологією виготовлення пап'є - маше та специфікою виготовлення креслень театральної ляльки.	1
4	Практична робота з «оживлення» предмета.	2
5	Специфіка устрою і різновиди «рукавичних» театральної ляльок та їх механізація	
6	Практичне виготовлення «рукавичної» театральної ляльки.	1
7	Тренаж для роботи з «рукавичною» лялькою.	2
8	Підготовка та показ концертних номерів з предметом та «рукавичною» лялькою.	2
	Разом	10

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Специфіка устрою стаціонарних будівель та сцени театрів ляльок.	6
2	Робота над створенням художнього образу театральної ляльки та практичним освоєнням вправ для розвитку пластики рук.	4
3	Ознайомлення з технологією виготовлення пап'є - маше та специфікою виготовлення креслень театральної ляльки.	10
4	Практична робота з «оживлення» предмета. Підготовка та показ етюдів з предметом.	11
5	Специфіка устрою і різновиди «рукавичних» театральної ляльок та їх механізація.	6
6	Практичне виготовлення «рукавичної» театральної ляльки.	8
7	Тренаж для роботи з «рукавичною» лялькою. Робота над етюдами з «рукавичною» лялькою. Підготовка сюжетного етюдів з «рукавичною» лялькою на основі драматургічного матеріалу (уривки з п'єс, байки, пісні, діалоги і т.д.)	8
8	Підготовка та показ концертних номерів з предметом та «рукавичною» лялькою.	8
	Разом	61

8. Види контролю і система накопичення балів

Накопичення балів студентами відбувається у період вивчення дисципліни на підставі проведення викладачем двох основних видів контролю: **поточного** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу в обсязі певної теми чи окремого розділу) та **підсумкового** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу по завершенню курсу).

2 семестр

Поточне тестування та самостійна робота		Залік	Сума
Атестація 1	Атестація 2	40	100
Розділ 1	Розділ 2		
30	30		

Максимальна кількість балів за результатами поточного контролю складає 60 балів за теоретичні знання та практичні вміння, а саме:

- 10 балів за теоретичні знання (проходження поточного тестування);

- 50 балів за практичні вміння (студент демонструє вільне володіння технікою та пластичною виразністю рук, демонструє техніку роботи з «оживлення» предмета, вміє створити художній образ ляльки, демонструє етюдну роботу з «рукавичною» лялькою,).

Допуск до підсумкового контролю - 35 балів.

Максимальна кількість балів за результатами підсумкового контролю (залік) складає 40 балів, а саме:

- 10 балів за теоретичні знання (самостійне проходження електронного тестування в СЕЗН ЗНУ з максимальною кількістю правильних відповідей);

- 30 балів за практичні вміння (виконання концертних номерів з «оживлення» предметів та концертних номерів з «рукавичною» лялькою, практичне виготовлення простої «рукавичної» театральної ляльки).

№ з/п	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1.	Контролювання роботи щодо створення художнього образу театральної ляльки. <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять (розділ 1).</i>	1	5	5
2.	Контролювання роботи щодо освоєння вправ для розвитку пластики рук. <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять (розділ 1).</i>	1	5	5
3.	Контролювання роботи щодо освоєння технології виготовлення пап'є - маше . <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять (розділ 1).</i>	1	5	5
4.	<i>Показ етюдів з «оживлення» предмета</i> <i>Термін виконання: під час контрольного заняття (розділ 1).</i>	2	5	10
5.	Тестування за результатами вивченого матеріалу. <i>Термін виконання: під час контрольного заняття (розділ 1).</i>	1	5	5
6.	Контролювання роботи щодо вивчення принципу дії механіки театральної ляльки	2	5	10

		під час підготовки концертних номерів. <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять (розділ 2).</i>			
7.		Контролювання роботи щодо розучування вправ для роботи з «рукавичною» театральною лялькою. <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять (розділ 2).</i>	1	5	5
8.		Показ сюжетного етюду з «оживлення» предмета та етюдів з «рукавичною» лялькою. <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять (розділ 2).</i>	1	5	5
9.		Показ результатів підготовки концертних номерів. <i>Термін виконання: під час контрольного заняття (розділ 2).</i>	1	5	5
10.		Тестування за результатами вивченого матеріалу. <i>Термін виконання: під час контрольного заняття (розділ 2).</i>	1	5	5
					60
11	Залік	Теоретична складова. Самостійне проходження електронного тестування в СЕЗН ЗНУ за результатами вивчення матеріалу розділів 1,2. (з максимальною кількістю правильних відповідей) <i>Термін виконання: упродовж тижня після проведення заняття з останньої теми розділу 2.</i>	1	10	10
		Практична складова. Виготовлення простої рукавичної театральної ляльки. Показ техніки ведення театральної ляльки та показ концертних номерів з предметом та «рукавичною» лялькою, що вивчено протягом розділів 1,2 <i>Термін виконання: згідно з графіком заліково-екзаменаційної сесії.</i>	1	30	30
		Усього			100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Бартрам Н. От игрушки к детскому театру. / Сер. Дети и театр. - Л.: Изд-во Известий ЦИК СССР и ВЦИК, 1925. - 104 с.
2. Бартрам Н., Овчинникова И. Е. Музей игрушки: об игрушке, кукольном театре, начатках труда и знаний и о книге для ребенка. - Л.: Academia, 1928.-61 с.
3. Башкирский государственный театр кукол / Сост. засл. деят. Искусств Башкирской ССР С. Сайгона. - Уфа, 1980. - 28 с.
4. Богатырев Петр. Чешский кукольный и русский народный театр / Сборник по теории поэтического языка. Вып. VI. - Берлин-Петербург, ОПОЯЗ, 1923.-121с.
5. Василько В.С. Про перевтілення в мистецтві актора / В.С. Василько.-К.: Мистецтво, 1976.-230с.
6. В профессиональной школе кукольника / Сборник научных трудов — ГИТМиК, 1979.-158 с.
7. Виноградов Николай. Белорусский вертеп. / Его устройство. Описання кукол/. 8.
8. Образцов С.В. Актёр с куклой. - М-Л. Искусство, 1938. – 171 с.
9. Образцов С.В. Моя профессия. - М-Л. Искусство, 1981. – 464 с.
10. Симанович-Ефимова Н. Куклы на тростях. – М. Искусство, 1940. – 52 с.
11. Королёв М. Искусство театра кукол. Основы теории. Л.: Искусство, 1973. – 108 с.
12. «Молодий театр». Генеза, завдання, шляхи. Статті, спогади, матеріали.- К.,: Мистецтво, 1976.-230с.
13. Калмановский Е. Театр кукол, день сегодняшний: из записок критика - Л.: Искусство, 1977. - 116 с.
14. Попов Л.П. Віктор Андрійович Афанасьєв .К.: ТОВ «УВПК»» ЕксОб» 2009-344с.
15. Федотов А. Секреты театра кукол Ожившие силуэты .Театр теней. М.: Искусство ,1961-93с.

Додаткова:

1. Болгарский кукольный театр. / Ил. буклет - София: Центр для пропаганды и информации, без года издания. - 143 с.
2. В кукольном театре... / Сборник статей. — М.: Советская Россия, 1972. - 108 с.
3. В поисках жанра / Сборник статей о театре кукол/ - М., ВТО.
4. Гаврилов М. Кукольный театр Узбекистана. — Ташкент: Среднеазиатский Комитет по

- делам музеев, 1928. - 58 с.
5. Гершберг Л. Х. Кукольные театры зарубежной Азии. Учебное пособие / Машинопись - год не указан. - 147 с.
 6. Голдовский Борис. Куклы. /Энциклопедия. - М.: Время, 2004 г.
 7. Голдовский Борис. Записки кукольного завлита /Библиотека "Театра чудес" - М.: НТЦ "Ритм", 1993. - 57 с.
 8. Голдовский Борис. Летопись театра кукол в России XV—XVIII веков; Кулши Анатолий. Летопись театра кукол в России XIX века/1800-1874/. - М., Берегиня, 1994. - 275 с.
 9. Голдовский Борис, Смелянская Светлана. Театр кукол Украины. - Сан-Франциско, 1998. -274 с.
 10. Йорик. История марионетки. Перевод с английского / Библиотека "Театра чудес"/ Репринтное издание. - СПб., 1913; Петроград, 1914; Москва, 1990.-109 с.
 11. Деммени Евгений. За петрушечной ширмой.- М.-Л.: Государственное изд-во, 1930.-79 с.
 12. Деммени Евгений. Куклы на сцене. — Л.-М.: Искусство, 1949. — 82 с., ил.
 13. Деммени Евгений. Призвание - кукольник / Предисловие Н. В. Охочинского - Л.: Искусство, 1986. - 197 с. ил.
 14. Калмановский Е. Театр кукол, день сегодняшний: из записок критика - Л.: Искусство, 1977. - 116 с.

Інформаційні ресурси

- 1 А. Федотов. Техника театра кукол [Электронный ресурс] Режим доступа: // <http://rifmovnik.ru/lib/1/book.htm>
1. Борис Голдовский Режиссёрское искусство театра кукол России XX века. Очерки истории [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://fictionbook.ru/static/trials/06/99/59/06995966.a6.pdf> Історія виникнення Українського театру // [Електронний ресурс]. — Режим доступа: <http://forum.lvivskakava.com/index.php?topic=351.02>.
2. Світ ляльок Миколи Данька [Електронний ресурс] Режим доступа: // http://ifteatr.org.ua/publ/quotgalickij_korespondent/12-1-0-26
3. Кафедра акторського мистецтва та режисури театру ляльок [Електронний ресурс] Режим доступа: // <http://knuikt.com.ua/struktura/teatr/rejisura.html>
4. Кукольный театр руками дошколят [Электронный ресурс] Режим доступа: // <http://festival.1september.ru/articles/508659/>